

Uchwała o odwołaniu dyrektora szkoły, która została unieważniona w trybie administracyjnosądowym nie reaktywuje "dyrektorskiego" statusu zatrudnienia, przeto odwołanemu dyrektorowi, któremu sąd pracy zasądził odszkodowanie za niezgodne z art. 38 ust. 1 pkt 2 u.s.o. odwołanie z funkcji nie przysługuje już roszczenie z tytułu gotowości do wykonywania tej funkcji, której po odwołaniu nie pełnił, gdyż została ona powierzona nowemu dyrektorowi szkoły wybranemu w procedurze konkursowej (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015 r. I PK 155/14).

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, szkołą lub placówką kieruje nauczyciel, któremu powierzono stanowisko dyrektora. Oznacza to, że stanowisko dyrektora szkoły powierza się nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie przepisów Karty Nauczyciela. Zgodnie z tą ustawą (KN), nauczyciele zatrudniani są - co do zasady - na podstawie mianowania, z czego wynika, że nauczyciel, któremu powierzono stanowisko dyrektora szkoły, pozostaje nadal nauczycielem mianowanym, któremu dodatkowo powierzono stanowisko dyrektora szkoły na czas określony terminowym okresem sprawowania tej funkcji kierowniczej.

Powierzenie lub pozbawienie nauczyciela stanowiska dyrektora szkoły prowadzi do istotnej modyfikacji nauczycielskiego stosunku pracy (na ogół z mianowania), gdyż polega na powierzeniu nauczycielowi bądź odebraniu mu funkcji i uprawnień dyrektora szkoły. Taka "mieszana" struktura (specyfika) dyrektorskiego zatrudnienia powoduje, że co do zasady odwołanie ze stanowiska dyrektora szkoły nie wpływa ani nie narusza trwałości nauczycielskiego zatrudnienia na podstawie stosunku pracy, który w pewnym zakresie może być rozumiany jako sprawowanie obowiązków publicznoprawnych w oświacie. W takim złożonym stosunku zatrudnienia nauczyciela na stanowisku dyrektora szkoły istotne jest okresowe powierzenie nauczycielowi funkcji kierowniczej, które co do zasady następuje na czas kadencji sprawowania obowiązków dyrektora szkoły w okresie, na który nauczycielowi powierzono kierownicze stanowisko pracy. Z tego punktu odniesienia powierzenie nauczycielowi stanowiska dyrektora szkoły lub pozbawienie go tej funkcji kierowniczej wymaga i następuje na podstawie czynności, które są dokonywane przez organy prowadzące szkołę w oparciu o akty zaliczane do sfery wykonywania publicznoprawnych zadań oświatowych, które z tego "administracyjnego" tytułu mogą być poddane kontroli administracyjnosądowej. Równocześnie jednak tego typu uchwały z zakresu administracji publicznej przekładają się i oddziałują przede wszystkim na pracowniczą sferę zatrudnienia nauczyciela na dyrektorskim stanowisku pracy, w którym ewidentnie dominuje pracownicza sfera zatrudnienia nauczyciela na kierowniczym stanowisku pracy, podlegająca reżimowi prawa pracy. W konsekwencji oraz niezależnie od możliwego, choć niepożądanego dualizmu orzekania przez sądy administracyjne w zakresie zgodności z prawem uchwał publicznoprawnych o powierzeniu lub odwołaniu ze stanowiska dyrektora szkoły, a także przez sądy pracy w odniesieniu do skutków wynikających z dominującej pracowniczej natury zatrudnienia na kierowniczym stanowisku pracy, nie podlega kontrowersji, że to do wyłącznej kompetencji sądów pracy należy rozstrzyganie sporów w zakresie trwałości zatrudnienia oraz orzekanie sankcji za naruszenie przepisów o zatrudnieniu nauczyciela na stanowisku dyrektora szkoły, który jest pracownikiem oraz kierownikiem szkoły, a nie funkcjonariuszem publicznym poddanym regulacjom publicznoprawnym w zakresie praw i obowiązków wymaganych do sprawowania tej funkcji.

Przepisy ustawy o systemie oświaty nie regulują ani nie wyłączają sankcji za wadliwe lub niezgodne z art. 38 tej ustawy odwołanie nauczyciela z pracowniczego stanowiska dyrektora szkoły. W szczególności przepis ten nie kreuje sankcji nieważności odwołania, przeto unieważnienie w procedurze administracyjno-sądowej uchwały o pozbawieniu stanowiska dyrektora szkoły nie wywołuje skutku prawa pracy w postaci reaktywowania kierowniczego zatrudnienia na pracowniczym stanowisku dyrektora szkoły. Skoro wymieniony przepis reguluje tryb zatrudnienia nauczyciela na kierowniczym stanowisku pracy dyrektora szkoły, a także jego odwołanie przez organ prowadzący szkołę w ustawowo określonych okolicznościach za wypowiedzeniem lub bez wypowiedzenia, które nie zawsze mogą być merytorycznie zweryfikowane w postępowaniu administracyjnosądowym dotyczącym legalności decyzji o odwołaniu, sankcji za wadliwe lub bezprawne odwołanie z pracowniczego stanowiska dyrektora szkoły poszukuje się w przepisach prawa pracy.

Ze względu na radykalne różnice w instytucji powierzenia lub odwołania ze stanowiska dyrektora szkoły od zatrudnienia na podstawie powołania w przypadkach określonych w odrębnych przepisach (art. 68 i nast. k.p.), do odwoływanego dyrektora szkoły, któremu powierzono okresowe sprawowanie tej funkcji w ramach na ogół nauczycielskiej (pracowniczej) podstawy zatrudnienia z mianowania, nie mogą być stosowane przepisy dotyczące odwołania kierownika zakładu pracy zatrudnianego na podstawie powołania (art. 69 i nast. k.p.). W związku z tym w dominującej judykaturze prawa pracy przyjmuje się, że najbardziej zbliżone regulacje w zakresie roszczeń za wadliwie lub bezprawnie odwołanie dyrektora szkoły, odwołanego z terminowego zatrudnienia "dyrektorskiego", które na ogół nie wpływa na dalsze zatrudnienie na stanowisku nauczyciela, określają sankcje niezgodnego z prawem rozwiązania terminowej umowy po pracę. Oznacza to, że odwołanie nauczyciela ze stanowiska dyrektora szkoły przez organ prowadzący szkołę w wykonaniu uchwały publicznej władzy samorządowej, która zostanie orzeczeniem sądu administracyjnego unieważniona, nie prowadzi do reaktywowania dyrektorskiego stosunku zatrudnienia. Z utrwalonej doktryny i jednolitej judykatury w sprawach pracowniczych wynika bowiem, że nawet sprzeczne z prawem lub nieuzasadnione rozwiązanie stosunku pracy nie jest nieważne z mocy prawa.

Z konstrukcji i treści odpowiednich przepisów Kodeksu pracy (por. art. 44 i 45 k.p., czy art. 56 k.p.) wynika, że zarówno nieuzasadnione, jak i sprzeczne z prawem wypowiedzenie lub rozwiązanie stosunku pracy jest skuteczne i prowadzi do ustania stosunku pracy, a taki skutek może być zniweczony przez wniesienie do sądu pracy roszczenia kontestującego wadliwe lub bezprawne ustanie stosunku zatrudnienia. Czynność prawna pracodawcy lub podmiotu uprawnionego do działania za pracodawcę (organu prowadzącego szkołę uprawnionego do jej reprezentowania i podejmowania czynności prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły), która zmierza do rozwiązania lub radykalnych modyfikacji nauczycielskiego stosunku pracy (powierzenia lub pozbawienia funkcji dyrektora szkoły), chociażby była oczywiście wadliwa prawnie, podlega zaskarżeniu do sądu pracy. Przepisy prawa pracy nie przewidują nieważności takiej zaskarżalnej czynności prawa pracy z mocy prawa ani z mocy wyroku sądu administracyjnego. Stwierdzenie wadliwości lub niezgodności z prawem zaskarżalnej czynności o rozwiązaniu lub istotnej modyfikacji stosunku zatrudnienia może nastąpić wyłącznie na podstawie i z mocy orzeczenia sądu pracy o jej bezskuteczności, o przywróceniu pracownika do pracy, bądź orzeczenia

odszkodowawczego, jeżeli pracownik nie żąda przywrócenia do pracy albo jeżeli uwzględnienie takiego roszczenia jest niemożliwe lub niecelowe. To przepisy prawa pracy normują skutki sprzecznych z prawem czynności prawnych pracodawcy, zmierzających do rozwiązania lub istotnych modyfikacji stosunku pracy, przeto wykluczone i niedopuszczalne w tym zakresie jest stosowanie - wbrew treści art. 300 k.p. - cywilnoprawnych sankcji nieważności zaskarżalnych czynności prawa pracy lub skutku nieważności, który nie wynika z orzeczenia sądu administracyjnego o unieważnieniu uchwały legitymującej organ prowadzący szkołę do odwołania nauczyciela ze stanowiska dyrektora szkoły.

W ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie prezentowany jest pogląd, że przepisy prawa pracy nie dają podstaw do stwierdzenia nieważności czynności rozwiązujących lub modyfikujących stosunek pracy z mocy samego prawa. Powierzenie nauczycielowi stanowiska dyrektora szkoły oraz odwołanie go z tej funkcji następuje w drodze czynności prawa pracy, których ocena pozostaje w kompetencji jurysdykcyjnej sądów pracy. Nawiązanie i rozwiązanie dyrektorskiego stosunku zatrudnienia jest czynnością z zakresu prawa pracy, którą podejmuje organ działający w imieniu i na rzecz pracodawcy (organ prowadzący szkołę) w celu wywołania zobowiązaniowych skutków prawnych związanych z powierzeniem lub odwołaniem nauczyciela ze stanowiska dyrektora szkoły. Wyroki sądów administracyjnych nie mogą rozstrzygać o istnieniu pomiędzy pracownikiem a pracodawcą zobowiązaniowych więzi pracowniczych, które wynikają z powierzenia nauczycielowi stanowiska dyrektora szkoły lub pozbawienia go tej kierowniczej funkcji. Weryfikujące sferę publicznoprawną skutki orzeczenia administracyjno sądowego nie przenoszą się na stosunek pracowniczy stosunek powierzenia nauczycielowi okresowego sprawowania funkcji kierownika szkoły oraz odwołania go z kierowniczego stanowiska zatrudnienia. Wyrok sądu administracyjnego w sferze administracji publicznej nie może rozstrzygać o istnieniu pracowniczego stosunku zatrudnienia na kierowniczym stanowisku w szkolnictwie. W tym zakresie trafnie argumentuje się, że akceptacja koncepcji nieważności odwołania ze stanowiska dyrektora szkoły na podstawie orzeczenia sądu administracyjnego jako sankcji wywołującej skutek również w sferze prawa pracy prowadziłaby do skutków niemożliwych do zaakceptowania. Tego samego kierowniczego stanowiska zatrudnienia w tym samym okresie nie powinny bowiem zajmować dwie osoby, ponieważ wszystkie czynności podejmowane przez kolejną osobę powołaną na to samo kierownicze stanowisko zatrudnienia byłyby wadliwe, a nawet obarczone ryzykiem nieważności. W konsekwencji skutki orzeczenia administracyjno sądowego o nieważności uchwały o odwołaniu z funkcji dyrektora szkoły nie rozciągają się na sferę pracowniczego zatrudnienia na kierowniczym stanowisku pracy i nie wywołają skutku nieważności odwołania ani reaktywowania zatrudnienia na stanowisku dyrektora pozwanej szkoły.

Źródło: [SN](#)